

БІЙ ПІД КРУТАМИ

Сторінка історії українського народу

*«Любіть Україну, як вірні сини,
Віддати життя їй готові,
Як юні сини, що життя віддали
Під Крутами всі, як герої».*
Василь Криволап.

Український народ щороку вшановує пам'ять молодих борців за волю, полеглих під залізничною станцією Крути, що у Чернігівській області. Ця битва, яку небезпідставно порівнюють зі всесвітньо відомим боєм під Фермопілами, стала символом героїзму та відданості Українській державі й національній ідеї, а її дата – 29 січня 1918 року – днем національної трагедії.

На початку січня 1918р. конфлікт між соціальною і національною революціями РНК РСФРР і Центральною радою УНР, який до того, незважаючи на офіційно оголошений стан війни, протікав мляво, виливався більше у спроби виходу з кризи дипломатичними засобами, врешті переріс у воєнну фазу. З Харкова і Катеринослава у напрямку Києва рушили червоногвардійські загони. Саме на початку січня 1918р. на зборах студентів молодших курсів Київського університету Св. Володимира і новозаснованого Українського національного університету, скликаних за ініціативою студентів-галичан, було ухвалено приступити до створення студентського куреня Січових стрільців для участі в боротьбі проти радянських військ. Окрім студентів до складу куреня було залучено учнів двох старших класів 2-ї Української ім. Кирило-Мефодіївського братства гімназії.

Сформована поспіхом перша сотня куреня – 116 погано обмундированих, необстріляних і практично ненавчених юнаків, 27 січня направилися назустріч наступаючим червоним частинам, зайняла позиції біля залізничної станції Крути поряд із двома сотнями юнаків Військової школи.

Військове становище УНР на той час стало катастрофічним. На Київ рухалися з фронтів частини революційних солдатів. Загальна кількість більшовицьких військ за різними оцінками коливалась від 6 до 10 тис. багнетів.

За таких обставин сотня студентського куреня і дві сотні юнкерів виявилися єдиним підрозділом, який 29 січня 1918 р. прийняв бій з авангардними частинами червоних загонів. Сили були явно нерівними. Переважна більшість студентів була без жодної військової підготовки, дві швидкосформовані сотні мали недостатньо боєприпасів та були погано озброєні. Мали лише 16 кулеметів та саморобний бронепотяг у вигляді артилерійської гармати на залізничній платформі. На додаток, вже під час

самого бою, приєдналося ще й 80 добровольців з підрозділів місцевого Вільного козацтва. Не витримавши натиску і зазнавши втрат, студенти відійшли з позицій відкритого поля до станції і ешеленом відїхали у напрямку Києва. Організованому здійсненню останньої операції допомогло те, що юнаки завчасно розібрали залізничні колії і відірвалися від переслідувачів.

*Білим снігом мело,
Чорним громом гуло.
Моя Україно,
Мій Києве-княже,
Ця юнь безборонна
За тебе поляже.*

Існує значний різнобій у визначенні дійсної масштабності бою, його тривалості, кровопролитності, кількості загиблих. Студенти і юнкери не лише довгий час стримували навалу кількісно переважаючих у багато разів вояків-професіоналів, а й кидалися у контратаки.

Микола Ганкевич,
загинув у бою під Крутами.

Аверкій Гончаренко,
командуючий боєм під Крутами.

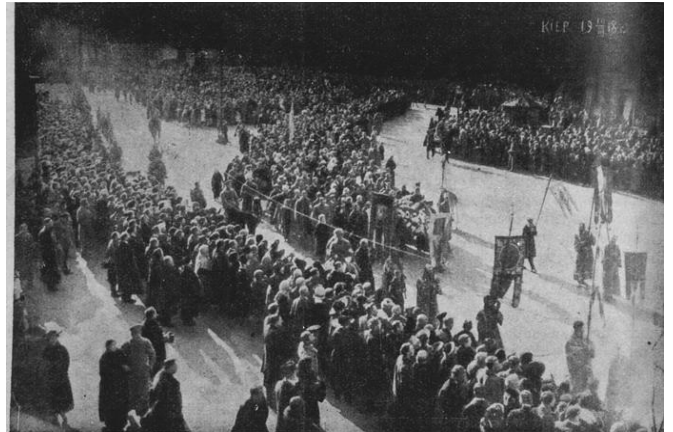

Ігор Лоський,
учасник бою під Крутами.

Не ставлячи під сумнів самопожертви юних захисників національної державності, не можна, водночас, не зауважити, що то взагалі був єдиний бій за УНР, Центральну раду. За дев'ять місяців Української революції не знайшлося інших сил для її оборони, крім тих, що зібралися під Крутами, то її доля була вирішена. Патріотична молодь загинула за українську ідею, за УНР.

29 січня цього року виповнюється 97 років відтоді, як у бою під станцією Крути загинули 300 київських студентів і гімназистів, захищаючи молоду Українську Державу, вступили в бій із шіститисячним більшовистським військом під командуванням Михайла Муравйова, що вело наступ на Київ. Точна кількість загиблих студентів офіційно ніде не зафіксовано. Зі слів очевидців, з боку України того дня загинуло більше 250-ти вояків. Станом на сьогодні відомі імена 28 студентів, яких більшовики

взяли в полон, а потім розстріляли. В березні 1918-го року їх тіла було урочисто перепоховано на Аскольдовій могилі у Києві.

Поет Павло Тичина присвятив героїчному вчинку вірш з назвою "Пам'яті тридцяти".

*На Аскольдовій могилі
Поховали їх —
Тридцять мучнів українців,
Славних, молодих...
На Аскольдовій могилі
Український цвіт! —
По кривавій по дорозі
Нам іти у світ.
На кого посміла знятись
Зрадника рука? —
Квитне сонце, грає вітер
І Дніпро-ріка...
На кого завзявся Каїн?
Боже, покарай! —
Понад все вони любили
Свій коханий край.
Вмерли в Новім Заповіті
З славою святих. —
На Аскольдовій могилі
Поховали їх.
Героям слава!*

Перші згадки і справжня, реальна оцінка захисників Крут відбулася вже після набуття Україною незалежності в 1992 році. Не можна викреслити з пам'яті людської той великий та безсмертний подвиг юних студентів, що захищали українську державність, поклавши на її вівтар найцінніше — власне життя.

Пам'ять про Крути, про те, що тепер Україна перед небезпекою, бути знову поглинутою ненаситним московським окупантом. І тепер Тебе чекають

випробування , які Ти мушиш витримати , щоб захистити Батьківщину від будь-якої агресії. Гартуйсь і готуй себе до праведної боротьби за воля і майбутнє Твого Народу , пам'ятаючи наших Героїв.

КРУТИ сьогодні

1998 року до 80-річчя Бою під Крутами Національним Банком України було випущено пам'ятну монету номіналом 2 гривні.

Щороку в пам'ять про загиблих під Крутами відбувається концерт українських виконавців під назвою "Крути. Концерт для ангелів".

Ресурси інтернет

[Бій під Крутами: відомі й невідомі сторінки](#)

[Бій під Крутами – героїчна сторінка історії України](#)

[Бій під Крутами: про міфи і про правду](#)

[Історія великого народу](#)

[Героїчна битва під Крутами](#)

[БІЙ ПІД КРУТАМИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПАМ'ЯТІ \(книга 2013 року\) е-книга](#)

Відео:

[Бій під Крутами](#)

[Бій під Крутами \(2009\)](#)

[Україна: забута історія - Крути - Молода Кров](#)

[ГЕРОЇ КРУТ.BIY_VIDLUNAV.wmv](#)